

Kemimöte med lång historia

Nästa år anordnar Svenska Kemisamfundet **BERZELIUSDAGARNA** för sjuttionde gången. Första gången var i januari 1956.

Text: Erika Lindblom Sierakowiak

Det var Bengt Sandberg som kom med idén till Berzeliusdagarna. Han var under denna tid sekreterare i samfundet och ville att mötet skulle ha en känsla av brittiska traditioner. Målsättningen var samma som i dag: att man ville öka intresset för att studera kemi. "Under de senaste åren har en tendens till minskat intresse för universitets- och högskolestudier i de naturvetenskapliga ämnena kunnat spåras", kan man läsa i Svensk Kemisk Tidsskrift 1/1956. Samtidigt väntades en ökad efterfrågan på tekniker och naturvetare till den snabbt växande kemiindustrin i Sverige. I tidningen påpekas det dessutom att det

Svenska Kemistsamfundet 100 år

Det är inte ovanligt att kungen kommer en stund under någon del av Berzeliusdagarna. Här är det två specialister som talar med Gustaf VI Adolf. Året är 1960. Foto: Pressen BM

Berzeliusdagarnas budskap:

Därför ska du bli kemist

Inför Svenska Kemistsamfundets 100-årsjubileum i november får vi här en kort men personlig presentation av Berzeliusdagarna.

Mannen bakom pennan, Bengt Sandberg, vid Kabi Vitrum, var den som kom med den ursprungliga idén till Berzeliusdagarna och satte igång det hela. Det skedde under den period på 17 år som han var Samfundets sekreterare och en av dess starka män. Bengt Sandberg är också ordförande i Kgl Vetenskapsakademiens nationalkommitté för kemi.

Säkert har Du, käre läsare, i Din begrepps värld Din alldeles personliga bild av det typiskt brittiska. För mig ser bilden ut så här: en middag på Browns' Hotel (gärna en rosig lämmstök, en bit välägrad stilton och en saftig trifle), en promenad över Albatross Street till det ärevärdiga Royal Institution och en fredagsföreläsning i dess utmärkte föreläsningssal.

Så kom idén...

Dessa "Friday Discourses" med 100-åriga traditioner är i sig en uppgörelse av allt det bästa i Good Old England: det smakriktiga auditoriet — Royal Institutionens ledamöter med fru- och några lyckliga inviterade — bjöds mellan kl 9 och 10 p m på en experimentalföreläsning hållen av den bästa föreläsare i ämnet som står att uppträffa i landet.

Bengt Sandberg

Föreläsaren kommer kl 6 p m och läses in för att han inte i sin nervositet ska avvika (dessa hände en gång i slutet av 1900-talet), tills han släpps ut för att hålla sin föreläsning och tillsammans med Royal Institutionens utskicklige Senior Experimental Officer göra sina experiment.

Traditionen bjuder att föreläsningen ska vara slut precis när klockan i föreläsningssalen slår 10 p m och så

25

då, liksom nu, rådde en brist på kemilärare i landet.

Berzeliusdagarna 1956 hölls på Tekniska museet i Stockholm och i samband med detta anordnade museet en specialutställning med Berzeliusstema. Stipendiaterna bjöds på labbdemonstrationer och en rad inspirerande föredrag, bland annat av Svenska Kemisamfundets tidigare ordförande Hugo Theorell. Han bjöd på ett sammandrag av den Nobelföreläsning som han hållit några veckor tidigare, i samband med att han tilldelats Nobelpriset i fysiologi eller medicin 1955.

PÅ PLATS FANNS ett hundratal kemiintresserade elever från Stockholm med omnejd. Dagarna ansågs ha varit så "lyckade och impulsgivande för ungdomarna" att man redan nästa år öppnade upp för elever från hela landet.

Många stora namn har hållit föredrag under Berzeliusdagarna, bland annat en hel del Nobelpristagare. Kung Carl XVI Gustafs farfar Gustaf VI Adolf var dessutom under några år en återkommande besökare.

2025 anordnas mötet för sjuttionde gången och kommer att gästas bland annat av danske Morten Meldal som tilldelades Nobelpriset i kemi 2022. ◊

Ulrika Högstedt Claesson
Stipendiat: 1991.
Jobb: Kemi- och biologilärare, Eksjö gymnasium.
”Berzeliusdagarna var spännande och intressanta och jag fick nya vänner. Jag läste sedan vidare till gymnasielärare i kemi och biologi och hoppas nu kunna inspirera andra att tycka att naturvetenskapliga ämnen är viktiga. Kemi är viktigt för förståelsen av det som sker både i oss och omkring oss.”

Anton Strand
Stipendiat: 2022.
Studerar: Civilingenjörsprogrammet i bioteknik, Lunds universitet.
”Genom att delta i Berzeliusdagarna fick jag uppleva den enorma mångfald som finns inom ämnet kemi. Jag studerar nu bioteknikprogrammet på Lunds tekniska högskola och drömmer om att en dag kunna förändra världen genom mina kunskaper i kemi.”

Venla Keurulainen
Stipendiat: 2022.
Studerar: Biokemiteknik på Metropolia, Finland.
”Jag deltog i Berzeliusdagarna som en av de finska stipendiatmottagarna och blev definitivt inspirerad att studera något med kemi efter gymnasiet.”

Arifa Janoudi
Stipendiat: 2022.
Studerar: Apotekarprogrammet, Göteborgs universitet.
”Berzeliusdagarna 2022 i Stockholm blev en vändpunkt för mig, där kemins värld öppnade sig och tände en stark passion. Kemi har alltid varit mitt största intresse och därför valde jag ett program som inte bara erbjuder vidare studier inom kemi utan ett helt yrke som samspelar med kemivärlden. Målet är att bli klinisk apotekare, där jag kan förena min kärlek till kemi med att göra en verklig skillnad i människors liv.”

Så säger tidigare Berzeliusstipendiater

Joakim Larsson
Stipendiat: 1988.
Jobb: Professor vid Institutionen för biomedicin, Göteborgs universitet.
”Jag minns fortfarande tydligt när jag som Berzeliusstipendiat för över 35 år sedan för första gången fick se supraledning och svävande magneter. Det var ett par inspirerande dagar som säkert bidrog till att jag senare valde forskningens bana. Som biolog och forskare kring antibiotikaresistens möter jag hela tiden frågeställningar där kunskap i kemi är värdefull, och ibland helt avgörande.”

Emma Johansson
Stipendiat: 2022.
Studerar: Kandidatprogrammet i kemi, Lunds universitet.
”Jag har alltid varit intresserad av de naturvetenskapliga ämnena, men genom att delta på Berzeliusdagarna fick jag upp ögonen för att kemi är mycket mer än det man lärt sig i skolan. I framtiden kommer jag antagligen att jobba med läkemedelsutveckling.”

Lovis Bergstrand
Stipendiat: 2022.
Studerar: Civilingenjörsprogrammet i bioteknik, Chalmers.
”Föreläsningarna under Berzeliusdagarna tog bort stressen kring studierna och lyfte fram det roliga och kreativa med kemin. Det bästa med programpunkterna var att de visade en stor bredd av olika forskningsfält inom ämnet. Till skillnad från kemin i gymnasiet fick jag möjligheten att knyta nya kontakter och inspireras av aktuell forskning.”

Mahmood Aldbbagh
Stipendiat: 2022.
Studerar: Civilingenjörsprogrammet i teknisk kemi, Mittuniversitetet.
”Jag hade en fantastisk upplevelse på Berzeliusdagarna där jag fick möjligheten att träffa framgångsrika professorer samt flera elever med liknande intresse för kemi. Denna erfarenhet inspirerade mig att studera till civilingenjör inom teknisk kemi. Målet är att i framtiden arbeta som processingenjör, där jag bidrar med kemiska lösningar i industrier.”